ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 2.6.2025 г.
COM(2025) 268 final

# ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ

**относно прилагането на Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст)**

{SWD(2025) 135 final}

# 1. ВЪВЕДЕНИЕ

## 1.1. Контекст

Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (преработен текст)[1], наричан по-нататък „регламентът“, безспорно е опорната точка на международното частно право на ЕС. С него се установяват единни правила за разрешаване на спорове за компетентност и се определят стандартите за свободно движение на съдебни решения, автентични актове и съдебни спогодби в Европейския съюз, като крайната цел е да се улесни достъпът до правосъдие във всички области на гражданското и търговското право извън сферата на семейното право, наследственото право и правото в областта на несъстоятелността. С него се отменя и заменя Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела[2] („Регламент Брюксел I“). С регламента до голяма степен се потвърждават и укрепват разпоредбите на неговия предшественик, но се въвеждат и съответни новости, като например премахването на екзекватурата.

Регламентът, както е изменен през 2014 г.[3], считано от 10 януари 2015 г., се прилага между всички държави членки, включително Дания[4].

## 1.2. Изготвяне и цели на настоящия доклад

Настоящият доклад е изготвен в съответствие с член 79 от регламента. При изготвянето му основен източник на информация относно прилагането на регламента е съдебната практика на Съда на Европейския съюз („Съда на ЕС“ или „Съда“)[5]. В доклада са използвани и констатациите от проучването, поръчано от Комисията в подкрепа на изготвянето на същия[6] („проучването“). Като част от въпросното проучване са проведени консултации с държавите членки и са взети предвид техните становища, както и допълнителните елементи, предоставени от някои държави членки след искането на Комисията, отправено на заседанието на Работната група на Съвета по гражданскоправни въпроси (общи въпроси) от 28 февруари 2024 г.

В настоящия доклад като входящи данни са използвани и констатациите от проекта JUDGTRUST[7], както и информацията относно практическото прилагане на регламента,

---

[1] ОВ L 351, 20.12.2012 г., стр. 1.

[2] ОВ L 12, 16.1.2001 г., стр. 1.

[3] Регламент (ЕС) № 542/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 г. за изменение на Регламент (ЕС) № 1215/2012 по отношение на правилата, които се прилагат към Единния патентен съд и Съда на Бенелюкс (ОВ L 163, 29.5.2014 г., стр. 1). Изменението имаше за цел да даде възможност за прилагане на т.нар. „патентен пакет“, първо, като позволи влизането в сила на Споразумението относно Единен патентен съд (ОВ C 175, 20.6.2013 г., стр. 1), и второ, като осигури съответствието с регламента на това споразумение, както и на Протокола към Договора на Бенелюкс от 1965 г..

[4] Дания прилага регламента в съответствие със Споразумението от 19 октомври 2005 г. между Европейската общност и Кралство Дания относно компетентността и признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 299, 16.11.2005 г., стр. 62).

[5] Взети са предвид само решения и заключения на генералните адвокати, издадени преди 1 април 2025 г.

[6] Проучването е извършено от Milieu SRL и е на разположение на следния адрес: Служба за публикации на Европейския съюз (europa.eu).

[7] Проектът „Регламент Брюксел Ia: стандарт за свободно движение на съдебни решения и взаимно доверие в Европейския съюз“ (JUDGTRUST), финансиран по линия на програма „Правосъдие“ на Европейската комисия (JUST-AG-2017/JUST-JCOO-AG-2017), беше изпълнен от T.M.C. Asser Instituut в сътрудничество с Universität Hamburg, University of Antwerp и Internationaal Juridisch Instituut. Основните констатации от проекта са на разположение на следния адрес: Asser.nl.

събрана през 2023 г. чрез европейската съдебна мрежа по граждански и търговски дела. И накрая, при изготвянето на настоящия доклад е направена справка с относимата национална съдебна практика, когато има на разположение такава.

Целта на доклада е да се представи цялостна оценка на прилагането на регламента със специален акцент върху най-сложните му аспекти, както и върху онези, които са изрично изброени в член 79. Освен това в него се разглеждат редица нови и възникващи въпроси като цифровизацията, колективните искове и областите, в които биха могли да са от полза опростяването и модернизирането на действащите правила.

В работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад, е предложена допълнителна информация по избрани въпроси, включително по-подробен анализ, както и препратки към съдебната практика на Съда на ЕС.

### 1.3. Общ преглед на прилагането на регламента

Единодушно е виждането, че регламентът е изключително успешен инструмент, а предвидените в него подобрения, като например премахването на екзекватурата, са укрепили съдебното сътрудничество по граждански и търговски дела и са приветствани от държавите членки и от заинтересованите страни. Правилата на регламента като цяло се считат за ясни и прости и поради тази причина се оценяват високо от практикуващите юристи.

Съществува и широк консенсус, че по принцип практиката на Съда на ЕС предоставя достатъчно насоки и помощ на магистратите при прилагането на правилата на регламента. Въпреки това по някои конкретни въпроси няколко държави членки са на мнение, че тълкуването на регламента повдига сложни въпроси, и предлагат да се осигурят разяснения от страна на законодателя.

Като се има предвид общото удовлетворение от функционирането на регламента, с всякакви евентуални изменения следва да се отговори на реални практически трудности, като те не трябва да водят до преразглеждане на добре функциониращата система на регламента. По-специално тези изменения следва да имат за цел допълнително опростяване на регламента и намаляване на административната тежест, в частност за по-слабите страни, като например потребителите, или за МСП. В същото време трудностите, които могат да бъдат разрешени по подходящ начин от бъдещата съдебна практика, не следва да попадат в обхвата на законодателната намеса.

## 2. Приложно поле и определения

### 2.1. Приложно поле (член 1)

Регламентът се прилага по граждански и търговски дела в случаи, които имат трансгранични последици. Редица въпроси, които иначе биха могли да бъдат класифицирани като гражданскоправни и търговскоправни, са изрично изключени от приложното поле. Като цяло разпоредбите относно приложното поле функционират добре, но изглежда, че някои въпроси, свързани с тълкуването, редовно се повдигат отново, в частност по отношение на понятието за трансгранични последици или на изключването на арбитража.

От практиката на Съда на ЕС и от консултациите, проведени в рамките на проучването, следва, че редица въпроси изискват специално внимание при оценката на прилагането на регламента:

- стандартът, който трябва да се използва, за да се реши дали даден въпрос има трансгранични последици;
- определението за понятието „граждански и търговски“;
- разграничаването на исковете, свързани с несъстоятелност (изключени от приложното поле);
- изключването на арбитража[8].

*Изключване на арбитража*

Въпросите, свързани с арбитража, са изключени от приложното поле на регламента още от приемането на Брюкселската конвенция през 1968 г. С регламента обаче това изключване бе подсилено, като в съображение 12 бяха добавени пояснящи формулировки, а в член 73, параграф 2 присъства специална разпоредба, целяща да се избегне всякакво припокриване с Конвенцията на ООН за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения[9] („Конвенцията от Ню Йорк“).

В решението по делото *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association* (C-700/20), произнесено през 2022 г. на основание Регламент Брюксел I, Съдът на ЕС постанови, че несъвместимо съдебно решение, възпроизвеждащо текста на арбитражно решение, може да възпрепятства признаването на съдебно решение, изхождащо от друга държава членка, по силата на член 34, точка 3 от Регламент Брюксел I (член 45 от регламента), но след това обвърза приложимостта на основанието за отказ с условието, че до него може да се прибегне само когато съдържанието на арбитражното решение е могло да бъде предмет на съдебно решение, произнесено в съответствие с правилата на Регламент Брюксел I. В този контекст следва да се отбележи, че Съдът е достигнал до това решение не въз основа на несъвместимостта на чуждестранното съдебно решение с арбитражно решение, а само по отношение на съдебно решение, с което се потвърждава арбитражно решение. Същевременно Съдът постановява, че изключението, свързано с обществения ред, не може да се използва въз основа на такава несъвместимост.

Проучването разкрива нееднородна картина. Макар преобладаващата част от респондентите да не са се сблъскали с проблеми при прилагането на това изключение, националната съдебна практика в осем държави членки показва, че изключението по отношение на арбитража обхваща признаването и изпълнението не само на арбитражните решения, но и на съдебните решения, които ги потвърждават. Тази практика изглежда е в противоречие с решението на Съда по делото *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association*.

В решението на Съда на ЕС се изтъква и друг въпрос, а именно липсата на правило за висящ процес (*lis pendens*), що се отнася до арбитражни производства. На практика рискът от несъвместимост между арбитражните решения или съдебните решения, потвърждаващи такива решения, и други съдебни решения, вероятно би бил ограничен или дори премахнат, ако в регламента присъства ясно правило относно предимството при такива обстоятелства.

---

[8] С изключение на тази точка, която е анализирана по-долу, останалите три въпроса са представени по-подробно в част I от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.

[9] Конвенция за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения, приета на 10 юни 1958 г., влязла в сила на 7 юни 1959 г., 330 UNTS 38.

В резултат на това при евентуално бъдещо преразглеждане би могло да се проучи допълнително дали някои ситуации от практиката могат да бъдат уредени в регламента, например като се предвиди ясно правило за висящ процес (*lis pendens*), което би могло да предотврати ситуации на противоречие между арбитражно решение/съдебно решение, потвърждаващо такова арбитражно решение, и друго съдебно решение.

### 2.2. Определения (членове 2 и 3)

Регламентът съдържа редица определения в член 2, наред с другото, на понятията „съдебно решение“, „съдебна спогодба“ или „автентичен акт“.

Определението на „съдебно решение“ се отнася до всеки такъв акт на съдебната власт, както и да се нарича, постановен от „съд или правораздавателен орган на държава членка“. В регламента не е дадено определение за „съд или правораздавателен орган“.

Като нововъведение в регламента в член 2, буква а) обхватът на определението за съдебно решение изрично се разширява, така че да включи някои видове временни, включително обезпечителни, мерки. Разпоредбата обаче поставя признаването и изпълнението на такива мерки в други държави членки под две условия.

На първо място, тя ограничава движението на временните мерки до мерки, постановени от съдилища, които по силата на регламента са компетентни по съществото на делото. Това означава, че макар и временни мерки все пак да могат да бъдат постановени от съдилища, които са компетентни по съществото на делото съгласно националното право, тези решения не могат да бъдат признати и приложени в чужбина по силата на регламента.

На второ място, в определението се кодифицира съществуващата съдебна практика (вж. например решението по делото *Denilauler*, 125/79) за изключване от движение на мерките, които са постановени изцяло *ex parte* (без призоваване на ответника). В резултат на това временните мерки могат да бъдат признати или приложени само ако длъжникът е бил призован да се яви пред съда или ако решението, съдържащо мярката, му е било връчено преди изпълнението. Това изключване от движение на временните мерки *ex parte* съгласно регламента изглежда създава някои практически проблеми. Например проучването показва, че в Австрия и Чехия повечето временни мерки са *ex parte* и следователно не могат да се ползват от изпълняемост по силата на регламента. В по-общ план, макар че настоящата система благоприятства защитата на процесуалните права на ответника, е засегната ключова черта на временните мерки, а именно възможността те да бъдат налагани бързо и ефективно. Съгласно действащия режим кредиторът трябва да избира между ефекта на изненадата, присъщ на производството *ex parte*, и ограничението по отношение на изпълняемостта на мерките в държавата членка, където те са постановени, и решение, което е преносимо, но трябва да се основава на предшестващо участие (и съответно предупреждаване) на длъжника.

Друг въпрос се отнася до органите, изрично посочени в член 3 като представляващи „съд“ за целите на регламента. В решението по делото *Pula Parking* (C-551/15), когато е изправен пред въпроса дали хърватските нотариуси могат да бъдат определени като „съд или правораздавателен орган“ съгласно регламента, Съдът на ЕС е дал отрицателен отговор, като се е позовал на липсата на състезателно (*inter partes*) производство като основната причина, в съответствие с предишната съдебна практика (делото *Denilauler*, 125/79). Трябва обаче да се има предвид, че хърватското производство е много сходно с унгарските нотариални бързи производства за платежни нареждания, посочени в член 3, буква а) от регламента. Не е изненада, също и от гледна точка на равното третиране, че повечето от респондентите, които смятат, че понятието „съд или правораздавателен

орган“ е проблематично, са от Хърватия, както и че някои държави членки са посочили, че в случай на изменение или преработване на текста биха желали в изключенията по член 3 да се добавят допълнителни субекти. Преобладаващото мнозинство от респондентите в проучването не откриват проблеми с определенията в регламента.

В резултат на това при евентуално бъдещо преразглеждане на регламента този въпрос би могъл да се проучи допълнително, включително възможността да се даде определение или описание на понятието „съд или правораздавателен орган“, което, от една страна, би повишило ефективността на регламента, а от друга, евентуално би премахнало необходимостта от предвиждане на изключения. Необходимо е да се обмисли допълнително и понятието за временните мерки, по-специално дали следва да бъдат включени мерките *ex parte*.

## 3. КОМПЕТЕНТНОСТ

### 3.1. Възможно разпростиране на обхвата на правилата за компетентност върху ответници с местоживеене в трети държави

Правилата за компетентност, определени в глава II от регламента, се прилагат за дела, в които ответникът има местоживеене в държава членка, с изключение на някои специфични случаи (потребителски договори, индивидуални трудови договори, случаи, в които съдилищата имат изключителна компетентност, или когато съдът е избран от страните). За всички други спорове, в които участва ответник с местоживеене извън Съюза, компетентността се урежда от националното право на държавите членки[10].

В предложението на Комисията от 2010 г. за преработване на Регламент Брюксел I[11] („предложението от 2010 г.“) беше предложено при разширяването на обхвата на регламента да се включи и компетентността по спорове, включващи ответници, чието местоживеене е извън Съюза. По време на законодателния процес беше счетено, че такова решение би било уместно в някои случаи, например когато една от страните по договора се счита за по-слабата страна (например при потребителски договори или при индивидуални трудови договори), но че за повсеместно прилагане за предпочитане би било многостранното решение. По онова време такова многостранно решение можеше да бъде предвидено, по-специално в рамките на Хагската конференция по международно частно право.

Такова решение можеше да бъде намерено в рамките на водените тогава преговори, които в крайна сметка доведоха до приемането през 2019 г. на Конвенцията за признаването и изпълнението на чуждестранни съдебни решения по граждански или търговски дела („Конвенцията за съдебните решения“). Този акт обаче не съдържа преки основания за компетентност, а се позовава на компетентността само по косвен начин като необходимо предварително условие за признаване и изпълнение. Понастоящем работата в рамките на Хагската конференция в областта на компетентността все още продължава, но е малко вероятно тази работа да доведе до обвързващо многостранно решение по преките основания за компетентност.

Липсата на такива правила в регламента поставя няколко предизвикателства[12]. На първо място, тъй като националното право на държавите членки се различава в голяма степен,

[10] Вж. член 6 от регламента.

[11] Вж. Предложение за регламент на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, 14.12.2010 г., COM(2010) 748 final.

[12] Както бе потвърдено от дейностите по консултации, проведени в рамките на проучването.

настоящото положение създава неравнопоставен достъп до правосъдие и неравнопоставени условия на конкуренция за предприятията и гражданите на ЕС и на държави извън ЕС, които участват в международни сделки (в държави извън ЕС), в зависимост единствено от това къде имат местоживеене. Докато в някои държави членки страните могат да предявяват искове срещу ответници от трети държави въз основа на голям набор от основания за компетентност, включително понякога прекомерни, други страни в други държави членки могат да се сблъскат с по-ограничен спектър от основания за компетентност за предявяване на искове срещу такива страни[13]. Това неравнопоставено положение се задълбочава допълнително от факта, че разглежданите съдебни решения могат да бъдат признати и изпълнени в целия Съюз въз основа на регламента, дори когато компетентността на съда по произход е прекомерна.

Освен това настоящото положение изглежда има отрицателно въздействие върху търговските спорове и споровете, свързани с правата на човека. В този тип съдебни спорове често пострадалите[14] биха искали да предявят иск както срещу чуждестранно предприятие, което е регистрирано извън ЕС, така и срещу контролиращото го предприятие майка, често със седалище в ЕС. Различните държави членки имат различни правила относно възможността за установяване на компетентност спрямо дъщерно дружество, установено в трета държава, по мястото на седалището на дружеството майка. Това положение създава правна несигурност и отново поставя страните от ЕС, в този случай както ищеца, така и ответното дружество майка от ЕС, в неравнопоставени условия. Действащите правила на член 8, които позволяват съсредоточаване на производството по местоживеене на един от ответниците, не се прилагат, ако един от тях е с местоживеене извън ЕС (вж. решението по делото *Sapir и др.* (C-645/11). Това означава, че ако националните правила не допускат съсредоточаване на производствата, може да има две паралелни дела — едното срещу дружеството майка в ЕС, а другото срещу дъщерното дружество в третата държава, като съществува риск да бъдат постановени противоречащи си съдебни решения.

Проучването разкрива нееднородна картина по отношение на разпростирането на обхвата на правилата за компетентност върху ответници с местоживеене в трети държави. Много респонденти не са изразили мнение относно това дали липсата на такива правила представлява проблем. Мнозинството от държавите членки не смятат, че липсата на правила е проблем, но някои отправят критики, че настоящото положение води до увеличаване на разходите по сделките и усложнява ситуацията за ищците, практикуващите юристи и съдебната система.

В резултат на това при евентуално бъдещо преразглеждане би могъл да се проучи допълнително въпросът относно разширяването на обхвата на правилата за компетентност, така че да включва спорове, ответниците по които са с местоживеене извън Съюза.

### 3.2. Специална компетентност (членове 7—9)

Не е изненадващо, че проучването и националните доклади по проекта JUDGTRUST илюстрират, че сред правилата за специална компетентност най-често се прибягва до

[13] Това би могло да е от значение например за инфлуенсъри, чието местоживеене е извън ЕС и които участват в предлагането на продукти на купувачи от ЕС, без да са продавачи на тези продукти.
[14] Независимо от местоживеенето на пострадалия — на територията на ЕС или извън него.

член 7, докато член 8 се прилага рядко[15], а практика и дискусии в литературата във връзка с член 9 почти липсват[16].

Текстът на член 7 беше само леко изменен по време на предварителния процес на преработване и продължава да се прилага широко от националните съдилища. Като следствие от това той е довел до повече случаи на сезиране на Съда на ЕС с преюдициални запитвания от която и да е друга разпоредба на регламента.

По-голямата част от държавите членки съобщават, че прилагането на член 7 не е проблематично. Според проучването не са докладвани проблеми, свързани с функционирането на член 7, точки 3—7[17], тъй като те продължават да се прилагат рядко на практика. Многобройните случаи на сезиране на Съда на ЕС от национални съдилища обаче разкриват няколко основни проблема, свързани с член 7, точки 1 и 2, както се потвърждава от отговорите на няколко държави членки:

- все по-широкото тълкуване на обхвата на понятието „дела, свързани с договор“;
- определянето на мястото на изпълнение на договорните задължения;
- определянето на мястото на настъпване на вредата в случаи на чисто имуществена вреда;
- прилагането на мозаечния принцип на в дела за нарушаване на правото на неприкосновеност на личния живот.

### *3.2.1. Член 7, точка 1*

В член 7, точка 1 е установено правило за специалната компетентност при спорове относно договорни задължения. В него обаче не е дадено определение за понятието „дела, свързани с договор“, нито са предоставени индикации в това отношение.

Скорошни съдебни решения на Съда на ЕС, например по делото *flightright GmbH* (съединени дела C-274/16, C-447/16 и C-448/16) и по делото *Feniks* (C-337/17), илюстрират, че понятието „дела, свързани с договор“, се тълкува в широк смисъл. Това понятие се разпростира до действия, които могат да бъдат свързани с договор, дори ако между страните по производството не е бил сключен договор[18], ако договорът е бил оспорен или нищожен, или ако договорът е бил сключен между страни, различни от страните по производството.

Проучването и преюдициалните запитвания на националните съдилища до Съда на ЕС показват, че широкото тълкуване на понятието „дела, свързани с договор“, в някои случаи може да създава практически трудности, по-специално когато това тълкуване се различава от тълкуването на сходни понятия в националното право или когато се счита за сложно за съвместяване с принципите на близост и на предвидимост, залегнали в разпоредбата на член 7, точка 1. В тази връзка се предполага, че широкото тълкуване на понятието „дела, свързани с договор“, може да доведе до значителна правна несигурност за трети лица, срещу които може да бъде предявен иск по мястото на изпълнение на

[15] Заслужава да се отбележи обаче, че последните случаи на сезиране на Съда на ЕС показват все по-широко използване на член 8, точка 1 по дела за картели. Подробен анализ на прилагането на член 8, точка 1 е включен в част I от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.

[16] Поради тази причина в настоящия доклад не се разглежда прилагането на член 9.

[17] С изключение на академичните дискусии относно член 7, точки 4 и 5 в няколко държави членки.

[18] Например когато пътник поиска от оперираща въздушен превозвач да му плати обезщетение за закъснял полет, въпреки че договорът е сключен с друг превозвач.

договор, за който не са знаели. Това опасение важи в особена степен за исковете, основани на *actio pauliana* (Павлов иск), които съгласно решението по делото *Feniks* (C-337/17) също се считат за „дела, свързани с договор“.

След като националният съд установи, че даден случай попада в приложното поле на член 7, точка 1, т.е. че представлява „дело, свързано с договор“, той трябва да определи мястото на изпълнение на договорното задължение. Това изглежда е сложно поради факта, че решенията, приети от Съда на ЕС[19] по конкретни дела, невинаги могат да се разпростират до дела с различни фактически обстоятелства, особено при случаи, свързани с множество места на изпълнение и с множество задължения, или във връзка с договори, които не включват физически трансфер на стоки и са все по-разпространени в цифровата икономика (например договори за предоставяне на цифрови услуги или на цифрово съдържание, в т.ч. данни). Последният аспект е илюстриран от неотдавнашно решение по делото *VariusSystems* (C-526/23), в което трябва да се определи мястото на изпълнение за договор, по силата на който ищецът, със седалище в Австрия, разработва и доставя софтуер за ответника, със седалище в Германия, за оценка на скринингови тестове за COVID-19 за използване в германски центрове за тестване. В този случай запитващата юрисдикция се съмнява дали мястото на изпълнение е в Австрия, където се извършва създаването на интелектуалния продукт („програмирането“), съставляващ софтуера, и където е установено предприятието, или в Германия, където софтуерът достига до клиента, до него се получава достъп и той се използва.

Що се отнася до определянето на мястото на изпълнение по дела, включващи множество места на изпълнение, фактът, че националните съдилища продължават да търсят насоки за прилагането на член 7, точка 1 от Съда на ЕС всеки път, когато положението в главното производство се различава от разгледаните преди това от Съда на ЕС, предполага, че може би има нужда от по-общи насоки, още повече че правилото на член 7, точка 1 урежда не само международната компетентност, но и териториалната компетентност в рамките на дадена държава членка[2021].

И накрая, по отношение на определянето на мястото на изпълнение, проучването показва, че някои държави членки изразяват загриженост относно това, което те възприемат като сложна структура на член 7, точка 1. В член 7, точка 1 се предвижда автономно понятие за място на изпълнение за два вида договори (за продажба на стоки и за предоставяне на услуги) в член 7, точка 1, буква б), като същевременно се запазва рядко прилаганата формула от решението по делото *Tessili* за други видове договори в член 7, точка 1, буква в), въпреки че тази формула се счита за особено сложна и трудно приложима на практика. В съответствие с решението по делото *Tessili* (12/76) националните съдилища трябва да се позовават на приложимото национално право, за да определят мястото на изпълнение при липса на споразумение между страните в това отношение. Това означава, че още на етапа на преценка на компетентността националните съдилища трябва да следват процедура с няколко стъпки: първо трябва да

---

[19] Вж. в този смисъл решение от 3 май 2007 г., *Color Drack*, дело C-386/05, ECLI:EU:C:2007:262, решение от 9 юли 2009 г., *Rehder*, дело C-204/98, ECLI:EU:C:2009:439, решение от 11 март 2010 г., *Wood Floor Solutions Andreas Domberger GmbH/Silva Trade SA, дело* C-19/09, ECLI:EU:C:2010:137.

[20] Подобни проблеми при прилагането на член 7, точка 2 в случаи, когато вредите са настъпили на няколко места, бяха доказани от нидерландския съд в неотдавнашно преюдициално запитване (*Apple*, C-34/24).

[21] Според проучването някои академици предлагат в такива случаи (и в по-общ план във всички случаи, когато определянето на мястото на изпълнение е трудно) член 7, точка 1 да не може да се използва от ищците. Като друга възможност те предлагат, при спазването на различни условия, критерият по член 7, точка 1 да се замени с местоживеенето на ищеца.

определят кое е „въпросното задължение“, като втора стъпка трябва да определят приложимото материално право въз основа на стълкновителните норми и едва след това съдилищата могат да приложат това национално материално право, за да определят мястото на изпълнение.

При бъдещото преразглеждане биха могли да се проучат допълнително възможностите за опростяване на правилата относно мястото на изпълнение в член 7, точка 1.

*3.2.2. Член 7, точка 2*

Докато член 7, точка 1 се отнася до договорни задължения, в член 7, точка 2 са установени правила за специална компетентност при непозволено увреждане. Автономното тълкуване на понятието „непозволено увреждане“ е създало някои трудности[22], но разграничението между член 7, точка 1 и член 7, точка 2 не е довело до сериозни проблеми на практика, отчасти поради неотдавнашните изчерпателни насоки, предоставени от Съда на ЕС в решението по делото *Wikingerhof* (C-59/19)[23].

Определянето на мястото на настъпване на вредата при дела за чисто имуществени вреди и запазването на мозаечния принцип при делата, свързани с нарушение на правата на личността, изглежда са най-проблематичните аспекти на изпълнението на член 7, точка 2.

- *Определяне на мястото на настъпване на чисто имуществена вреда*

По отношение на определянето на мястото на настъпване на чисто имуществена вреда Съдът на ЕС е натрупал значителна съдебна практика, която обаче не винаги осигурява желаното равнище на правна сигурност. Изглежда, че в решенията по дела като *Kolassa* (C-375/13) и *Universal Music* (C-12/15)[24], не са осигурени изчерпателни насоки, поради

[22] Няколко държави членки съобщават, че считат това автономно тълкуване за сложно, непоследователно и пораждащо правна несигурност. Например в решението по делото *Brogsitter* (C-548/12) Съдът на ЕС постанови, че въпросният иск за гражданска отговорност трябва да се разглежда като „дело, свързано с договор“, въпреки квалифицирането му като непозволено увреждане съгласно националното право. Освен това съгласно съдебната практика на Съда на ЕС едно понятие в приложното поле на Регламента Рим II (а именно *culpa in contrahendo*) попада в приложното поле на член 7, точка 2 от регламента, докато друго (неоснователно обогатяване) не е обхванато.

[23] В точки 32 и 33 от това решение Съдът на ЕС установява, че искът се отнася до дела, свързани с договор, ако тълкуването на договора, който обвързва ответника с ищеца, изглежда абсолютно необходимо за установяване на законосъобразния или, напротив, незаконосъобразен характер на поведението, за което първият се упреква от втория. Такъв например е искът, чието основание почива на клаузи от договор или на законови правила, които се прилагат въз основа на този договор. За разлика от това, когато ищецът се позовава на правилата за отговорността от непозволено увреждане, деликт или квазиделикт, а именно на нарушението на наложено със закон задължение, и когато не изглежда необходимо да се разглежда съдържанието на договора, сключен с ответника, за да се прецени дали поведението, за което е упрекван ответникът, е законосъобразно, или не, тъй като това задължение се налага на ответника независимо от този договор, основанието на иска спада към делата във връзка с непозволено увреждане, деликт или квазиделикт по смисъла на член 7, точка 2 от регламента.

[24] Както в делото *Kolassa*, така и в делото *Universal Music* страна, която е претърпяла чисто имуществена вреда в резултат на неизгоден договор, е подала иск за обезщетение на извъндоговорно основание от трета страна, която не е била страна по договора, но която е отговорна за неизгодния договор и последващите загуби. В решението по делото *Kolassa* Съдът на ЕС определи, че съдилищата на държавата членка по местоживеене на инвеститора, в която се намира засегнатата банкова сметка, имат компетентност да разглеждат трансгранични искове на извъндоговорно основание, засягащи случаи на чисто имуществена вреда. В решението по делото *Universal Music* Съдът на ЕС констатира, че би било недостатъчно да се разглежда единствено местонахождението на банковата сметка, в която пряко са настъпили имуществените вреди.

което продължават исканията от страна на национални съдилища на разяснения на член 7, точка 2.

От практиката на Съда следва, че местонахождението на инвестиционна сметка само по себе си не може да се счита за достатъчно, за да се установи мястото на настъпване на чисто имуществена вреда. Освен това все още не съществува ясен и последователен във всяко отношение подход по отношение на конкретните обстоятелства, които трябва да са налице, за да се определи компетентността на съда в случаи, свързани с мястото на настъпване на вредата. Това е илюстрирано от решението по делото *Kronhofer* (C-168/02), където Съдът на ЕС постанови, че нито мястото по местоживеене на ищеца, нито мястото, където са концентрирани неговите активи, може да се счита за фактор, който определя компетентността, ако съответната инвестиционна сметка се намира в друга юрисдикция, но не посочи кой критерий на привързване би бил достатъчен.

В неотдавнашното решение на Съда на ЕС по делото *VEB* (C-709/19) Съдът се позова на т.нар. „определяне на пазара“, на който е настъпила вредата, и постанови, че само съдилищата на държавата членка, в която дружество, чиито акции се търгуват на борсата, е длъжно да изпълнява законоустановените задължения за оповестяване, имат международна компетентност, и отхвърли местоживеенето на акционерите, които са претърпели имуществени загуби по инвестиционните си сметки, като решаващ фактор за установяване на мястото, където е настъпила вредата. Все още обаче не е напълно ясно дали националните съдилища все пак трябва да вземат предвид тези два критерия, или не, когато определят мястото на настъпване на чисто имуществена вреда.

Несигурността по отношение на критериите, които националните съдилища трябва да вземат предвид, когато определят мястото на настъпване на чисто имуществена вреда за целите на международната и териториалната компетентност, и липсата на яснота в съдебната практика на Съда на ЕС в това отношение са нежелателни и създават риск от нееднакво прилагане на член 7, точка 2 от регламента. Поради тази причина беше предложено да се изостави възможността за избор между мястото на настъпване на вредоносния факт и мястото на настъпване на вредата в ситуации, при които вредата е чисто имуществена, и да се предостави компетентност само на съдилищата по мястото на настъпване на вредоносния факт (*locus delicti commissi)*[25]. В този контекст обаче трябва да се има предвид, че в Регламент Рим II[26] се допуска определяне на приложимото право само въз основа на държавата, където е настъпила вредата.

- *Нарушаване на правата на личността*

Що се отнася до защитата на правата на личността, основните спорове се отнасят до прилагането на критерия за мястото на настъпване на вредата по отношение на публикациите и до така наречения „мозаечен“ принцип, установен за първи път в решението по делото *Shevill* (C-68/93), по отношение на публикации на хартиен носител, а по-късно и на онлайн публикации. В решението по делото *Shevill* Съдът на ЕС е постановил, че разпоредбата на член 7, точка 2 от регламента предоставя компетентност на съдилищата на всяка държава членка, в която е била разпространена публикацията и в която пострадалият твърди, че е претърпял вреди върху репутацията си, като място на настъпване на вредите, но само по отношение на вредите, причинени в тази държава, а

[25] Вж. Заключение на генералния адвокат M. Campos Sánchez-Bordona, представено на 17 декември 2020 г. по делото *VEB*, точка 33.

[26] Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 г. относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II).

не за вредите в световен мащаб[27]. В решението по делото *eDate* (съединени дела C-509/09 и C-161/10) обхватът на мозаечния принцип беше разширен, за да включва и делата за нарушаване на правата на личността онлайн. Въпреки това в случая на онлайн съдържание е счетено, че съдилищата на мястото, където се намира центърът на интересите на пострадалия[28], са компетентни да се произнесат по всички вреди[29]. Разграничението между онлайн и офлайн съдържание може да търпи критика като трудно приложимо на практика, тъй като повечето вестници се предлагат както в печатен (офлайн), така и в онлайн формат.[30].

Според проучването и констатациите по проекта JUDGTRUST съдебната практика на Съда на ЕС в областта на нарушаването на правата на личността е обект на критики от страна на академици, някои генерални адвокати и практикуващи юристи. Критиците твърдят, че достъпността на съдържанието, нарушаващо правата на човека, сама по себе си не е достатъчна за установяване на компетентност въз основа на мястото на настъпване на вредата и че прилагането на мозаечния принцип води до увеличаване на броя на съдебните инстанции, което не служи на законния интерес на никоя от страните и противоречи на целите за предвидимост и добро правораздаване[31].

Тази критика е особено уместна в контекста на явлението стратегически съдебни производства, насочени срещу публично участие (SLAPP производства), на което има за цел да противодейства наскоро приетата Директива за защита срещу SLAPP производства[32]. SLAPP производствата представляват злоупотреба със съдебното производство, тъй като целта им не е реално упражняване на правото на достъп до правосъдие, а служат като инструмент за сплашване на ответника. Тези производства могат да се позовават на различни основания, като най-често се срещат твърдения, свързани с клевета или други нарушения на правото на неприкосновеност на личния живот. Исковете за клевета, с които се претендира за обезщетение за вреди или съдебни забрани, често са насочени срещу журналисти и могат да се използват умишлено, за да се заглуши критиката или да се попречи на медиите да упражняват ролята си на „куче пазач“. Подобен съдебен тормоз може да бъде улеснен чрез прилагането на мозаечния подход, който води до голям брой налични юрисдикции, които могат да бъдат използвани от ищеца, също и успоредно, за да бъдат изчерпани ресурсите на ответника. Поради тази причина по време на преговорите по Директивата за защита срещу SLAPP производства

---

[27] Искове за такива вреди могат да се предявяват само в държавата членка, в която има местоживеене ответникът (член 4), или в която е настъпил вредоносният факт (член 7, точка 2).

[28] Което се разбира по-точно като мястото, където съответното лице извлича най-важните икономически, политически, социални или дори просто роднински ползи от своята репутация.

[29] Това беше потвърдено в решението по делото *Bolagsupplysningen* (C-194/16), решението по делото *Mittelbayerischer Verlag* (C-800/19) и решението по делото *Gtflix Tv/DR* (C-251/20), както и фактът, че съдилищата на всяка друга държава членка, в която информацията е била достъпна, са компетентни да се произнасят само за вредите, настъпили в тази държава членка. Съдът на ЕС допълнително е пояснил, че само съдилищата, които са компетентни по отношение на цялата вреда, са компетентни да се произнасят по искания за премахване и коригиране на съдържание, за което се твърди, че е унизително, тъй като тези искания не могат да се разделят по държави членки, както и размерът на вредите.

[30] В резултат на това от съдилищата се изисква да изпълнят трудната задача да установят в центъра на интереса коя вреда е причинена онлайн (т.е. за нея може да се предяви иск в целия свят) или коя — офлайн (т.е. за нея може да се предяви иск само в една държава членка).

[31] На свой ред повечето държави членки искат насоки относно практическото определяне на размера на обезщетението, разграничението между обичайното местопребиваване и центъра на интереси, които да бъдат предоставени или от Съда на ЕС, или от законодателя.

[32] Директива (ЕС) 2024/1069 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 година относно защитата на лицата, ангажирани в публично участие, срещу явно неоснователни искове или съдебни производства, с които се злоупотребява („стратегически съдебни производства, насочени срещу публично участие“), ОВ L, 2024/1069, 16.4.2024 г.

Комисията се ангажира чрез декларация да проучи допълнително този въпрос в контекста на предстоящото преразглеждане на регламента.

В заключение, въпреки че член 7 като цяло функционира добре, многобройните случаи на сезиране на Съда на ЕС от страна на националните съдилища, както се потвърждава от отговорите на държавите членки, хвърлят светлина върху проблеми при изпълнението на член 7, точки 1 и 2. По отношение на член 7, точка 1 основните проблеми са широкото тълкуване на понятието „дела, свързани с договор“, и определянето на мястото на изпълнение. Що се отнася до член 7, точка 2, дебатите се съсредоточават върху трудностите, свързани с определянето на мястото на настъпване на вредата в случаи на чисто имуществена вреда, както и върху продължаващото значение на мозаечния принцип при дела, свързани с нарушаване на правото на неприкосновеност на личния живот. Следователно при бъдещо преразглеждане на регламента биха могли да се обмислят начини за опростяване и осъвременяване на член 7, точки 1 и 2.

### 3.3. Защитни правила за компетентност по отношение на потребителските договори[33] (членове 17—19)

В членове 10—23 от регламента са определени правилата за компетентност, които имат за цел да защитят процесуалното положение на по-слабата страна по дела във връзка със застраховане, потребителски и трудови договори.

В сравнение с неговите предшественици в регламента тази защита е допълнително укрепена. Основната промяна, въведена чрез разширяването на персоналния обхват в член 6, параграф 1 и последвалите корекции в член 18, параграф 1 и член 21, параграф 2, позволи на потребителите, които имат местоживеене в държава членка, и на работниците и служителите да се възползват от защитните правила за компетентност при спорове срещу търговци и работодатели със седалище извън ЕС. Освен това с изменението на член 20, параграф 1 се дава възможност за предявяване на искове от работниците и служителите срещу няколко работодатели по силата на член 8, точка 1, което променя позицията, изразена преди това в решението по делото *Glaxosmithkline* (C-462/06)[34].

Защитните правила за компетентност по отношение на потребителските договори предоставят на потребителите избор между *forum rei* и *forum actoris* за потребителски договори по смисъла на член 17 от регламента. Обратно, член 18, параграф 2 ограничава възможността за предявяване на искове срещу потребители само в съдилищата по местоживеене на потребителя.

Според националните доклади по проекта JUDGTRUST мнозинството от държавите членки смятат, че правилата в регламента осигуряват достатъчно равнище на защита на потребителите, въпреки че представители на научните среди в някои държави членки предлагат това равнище да бъде допълнително повишено, например чрез разширяване на обхвата на прилагане на членове 17—19, така че да се включат искове за непозволено

[33] Прилагането на правилата за компетентност по отношение на потребителските договори повдигна най-много въпроси, свързани с практиката. По тази причина анализът на изпълнението на тези правила е включен в основния текст на доклада. Анализът на прилагането на правилата за компетентност по дела във връзка със застраховане и по отношение на индивидуалните трудови договори е включен в част I от работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад.

[34] Освен това в член 26, параграф 2 беше въведена нова норма на правилото за мълчалива пророгация на компетентността след решението на Съда на ЕС по делото *ČPP Vienna Insurance Group* (C-111/09): сезираният съд вече е длъжен да гарантира, че по-слабата страна (ответникът) е информирана за правото си да оспори компетентността на съда и за последиците, ако не го направи.

увреждане, надхвърлящи онези, неразривно свързани с отговорност по договор, който потребителят действително е сключил с продавача или доставчика.

Основните затруднения, свързани с изпълнението на защитните правила за компетентност по отношение на потребителските договори, се отнасят до:

- понятието „потребител“;
- понятието „насочване на търговската дейност“;
- изключването на договорите за транспорт в член 17, параграф 3;
- неприложимостта на правилата за компетентност при колективните искове за защита[35].

*а) Понятието „потребител“ и последиците при промяна на местоживеенето на потребителя*

В проучването се подчертават предизвикателствата, свързани с определянето на дадено лице като потребител.

Като правило Съдът на ЕС тълкува понятието „потребител“ ограничително и го определя, като го противопоставя на „икономически оператор“ (субект, осъществяващ професионална дейност)[36]. Независимо от това в някои случаи Съдът на ЕС изглежда е приел до известна степен по-широко тълкуване. Например в решението по делото *Petruchová* (C-218/18) Съдът на ЕС заключава по отношение на онлайн инвестициите, че финансовата експертиза сама по себе си не е пречка за качеството на потребител. По същия начин в решението по делото *Personal Exchange International* (C-774/19) играч на онлайн покер е счетен за потребител, въпреки че е играел играта в продължение на голям брой часове на ден и е получавал значителни печалби, доколкото не е декларирал официално тази дейност, нито я е предлагал на трети страни като платена услуга. В решението по делото *Schrems* (C-498/16) Съдът на ЕС постанови, че промяната в използването на профила във Facebook от използване изключително за лични цели в използване отчасти за професионални цели не води до загуба на качеството на „потребител“ по смисъла на регламента, при условие че използването главно за различни от професионални цели на тези услуги, за което той първоначално е сключил договор, впоследствие не е придобило основно професионален характер. По-конкретно Съдът постановява, че ползването от ползвателя на личен профил във Facebook на профила за дейности по публикуване на книги, четене на лекции, управление на интернет сайтове, събиране на дарения и прехвърлянето от страна на многобройни потребители на техните права, за да ги предяви той по съдебен ред, не води до загуба на качеството му на „потребител“.

За разлика от това в решението по делото *Wurth Automotive GmbH* (C-177/22) Съдът на ЕС се е позовал на своето по-ранно решение по делото *Gruber* (C-464/01), за да постанови, че при установяване на това дали дадено лице може да се счита за потребител, може да се вземе предвид също така дали лицето, което е клиент, в действителност със собственото си поведение по отношение на другата страна е създало у нея впечатлението, че действа за търговски цели, така че другата страна би могла основателно да не знае за непрофесионалната цел на разглежданата сделка. Ако случаят е такъв, специалните правила за компетентност по дела, свързани с потребителски

[35] Този въпрос е разгледан в точка 6.1 от доклада.

[36] Вж. за тази цел решението по делото *Schrems* (C-498/16), точка 29 и цитираната съдебна практика.

договори, няма да се прилагат въпреки обективното съществуване на потребителски договор.

*б) Понятието „насочване на търговската дейност“*

В решението по съединени дела *Pammer* (C-585/08) и *Hotel Alpenhof* (C-144/09) Съдът на ЕС е постановил, че сред показателите, позволяващи да се определи дали дадена дейност е „насочена към“ държавата членка, където потребителят има местоживеене, са „ясното изразяване на волята за извършване на търговска дейност с потребителите от тази държава членка“ и неизчерпателен списък от характеристики, които могат да бъдат взети под внимание за тази цел[37]. Тези характеристики включват международното естество на разглежданата дейност, като например някои туристически дейности; посочването на телефонни номера с указване на международния телефонен код; използването на име на домейн от първо ниво, различен от този на държавата членка, където търговецът е установен, например „.de“, или също използването на неутрални имена на домейни от първо ниво, като например „.com“ или „.eu“; даването на описания на маршрути от определена държава членка или няколко държави членки до мястото, където се предоставят услугите; както и за споменаването на международна клиентела, състояща се от клиенти с местоживеене в различни държави членки, по-специално чрез представянето на мненията на такива клиенти[38].

Въпреки това националните съдилища продължават да отправят преюдициални запитвания по различни дела, свързани с предлагането на услуги и продукти в интернет[39], като по този начин показват, че тълкуването и прилагането на изискването за насочване на търговската дейност по смисъла на член 17, параграф 1, буква в) от регламента остава предизвикателство в цифровия контекст.

*в) Изключването на договорите за транспорт в член 17, параграф 3*

Правилата на регламента, уреждащи компетентността по отношение на потребителските договори, обхващат всички видове договори. Единственото изключване е предвидено в член 17, параграф 3, отнасящ се до договорите за транспорт, различни от тези, които срещу фиксирана цена съчетават пътуване и настаняване.

Въпреки че причините за това изключване не са се променили, т.е. продължават да се прилагат специалните секторни правила в международните конвенции и други инструменти на ЕС в областта на транспорта, проучването и националните доклади показват, че много държави членки вече считат изключването за неоправдано и призовават за неговото заличаване. Някои държави членки заявяват, че това изключване ограничава достъпа на потребителите до правосъдие при спорове относно правата на пътниците, по-специално в случаите, когато местоживеенето на потребителя не съвпада с мястото на излитане или пристигане на самолета, които са местата на съдилищата, достъпни въз основа на мястото на изпълнение.

Освен това проучването показва, че отсъствието от приложното поле на договорите за транспорт води до нееднородно прилагане на регламента в държавите членки. Няколко

[37] Точка 80.

[38] Точка 81.

[39] Що се отнася по-конкретно до член 15, параграф 1, буква в) от Регламент (ЕО) № 44/2001, вж. решенията по дела *Mühlleitner* (C-190/11), *Emrek* (C-218/12) и *Hobohm* (C-297/14). Като по-скорошна съдебна практика вж. преюдициалното заключение по делото *Commerzbank* (C-296/20), което се отнася до тълкуването на идентична разпоредба в Конвенцията от Лугано; в решението по делото *Lännen MCE* (C-104/22) става въпрос за тълкуването на това понятие в контекста на търговската марка на ЕС.

държави членки определят компетентността за такива договори въз основа на общите правила на регламента (Германия, Дания, България, Нидерландия, Португалия), на международни конвенции, които имат предимство пред регламента (Кипър, Германия, Унгария, Италия, Португалия), или на национални правила (Литва, Португалия).

За да се реши дали изключването следва да бъде запазено или заличено от регламента, е необходимо да се прецени по-специално дали други инструменти на ЕС или международни споразумения осигуряват адекватна защита на потребителите във връзка с международната компетентност.

В заключение може да се каже, че защитните правила за компетентност на регламента като цяло функционират добре и осигуряват задоволително равнище на защита на потребителите. Въпреки това някои аспекти на защитата на потребителите биха могли да бъдат допълнително изяснени чрез съдебната практика или да бъдат укрепени чрез законодателна намеса, която подлежи на допълнителен анализ по време на преразглеждането.

### 3.4. Изключителна компетентност (член 24)

Разпоредбите относно изключителната компетентност, които имат предимство пред общите правила и са задължителни, се съдържат в раздел 6 от глава II на регламента, който се състои от единствения член 24. С изключение на кодифицирането на съдебната практика по делото *GAT* (C-4/03) в член 24, точка 4, регламентът не съдържа други изменения на този дял от компетентността.

Проучването показва, че държавите членки не са установили големи трудности, свързани с прилагането на този дял от компетентността или са съобщили за оскъдна национална съдебна практика по този въпрос. Основната критика се отнася до единственото изменение, въведено с регламента, а именно разширяването на приложното поле на член 24, точка 4, за да бъдат включени дела във връзка с действителността на патенти, когато за това е предявен насрещен иск[40].

Някои държави членки, подкрепени от генералния адвокат Emiliou[41], са отправили критики към кодифицирането на съдебната практика по делото *GAT* в член 24, точка 4, тъй като тя не дава яснота относно това дали нарушението на право върху индустриална собственост попада в нейния обхват; разширяването на обхвата на решението, прието от Съда на ЕС по много специфично („необичайно“) дело, което се отнася до иск, с който дружество иска от германските съдилища да обявят, че то *не е* нарушило два френски патента, притежавани от германско дружество („отрицателна декларация“), така че да бъдат включен „обичайни“ дела за нарушаване на патенти; отличаването на системата на изключителната компетентност, доколкото другите правила на член 24 не се прилагат за производства, в които въпросите, по отношение на които те се прилагат, се предявяват само чрез насрещен иск; създаването на възможности за злоупотреба чрез т.нар. „торпилиращи“ искове и уронването на правото на притежателя на патента на ефективна правна защита, както и на изискването за ефективност на процедурата и за добро правораздаване.

[40] Малък брой държави членки са съобщили за няколко други трудности, свързани с прилагането на член 24: проблематичното разграничение между вещни права (*in rem*) и облигационни права (*in personam*), както и противоречивата съдебна практика по този въпрос.

[41] Заключение на генералния адвокат N. Emiliou, представено на 22 февруари 2024 г., по делото *BSH Hausgeräte*, C-339/22, ECLI:EU:C:2024:159.

Освен това бяха отправени въпроси дали член 24 би могъл да има „рефлексен ефект“ (*effet réflexe*) и дали съдилищата на държавите членки са длъжни да се произнасят по спорове, попадащи в обхвата на член 24, които имат тясна връзка с трети държави. По-конкретно, въпросът беше дали член 24 дава възможност на съдилищата на държавите членки да избират или ги задължава да не се произнасят по делото, въпреки че ответникът има местоживеене в държавата членка или съдът на държавата членка може да основе компетентността си на други правила в регламента, в случаите, когато патентът е регистриран или недвижимият имот се намира в трета държава, както е по отношение на патенти, регистрирани, или на недвижими имоти, намиращи се в други държави членки.

В неотдавнашното решение на Съда на ЕС по делото *BSH Hausgeräte* (C-339/22) беше даден отговор на въпроса, който досега разделяше съдилищата на държавите членки и учените на два противоположни лагера. В това решение Съдът на ЕС разясни, че член 24, точка 4 няма рефлексивен ефект[42]. Това заключение може да се разпростре върху целия член 24.

Освен това в решението си по делото *BSH Hausgeräte* (C-339/22) Съдът на ЕС допълнително е пояснил решението си по делото *GAT,* като е посочил, че съдилище в държавата членка по местоживеене на ответника, което е сезирано съгласно член 4, параграф 1 от регламента с иск, основан на твърдение за нарушение на патент, издаден в друга държава членка, все още е компетентно да разгледа този иск, когато в рамките на този иск ответникът оспорва като насрещен иск действителността на този патент, докато съдилищата на тази друга държава членка имат изключителна компетентност да разглеждат въпроса за недействителността.

В заключение, правилата на регламента за определяне на изключителна компетентност като цяло функционират добре. Независимо от това при бъдещо преразглеждане на регламента би могла да се ревизира формулировката на член 24, точка 4, имаща за цел да се кодифицира съдебната практика по делото *GAT*, в светлината на неотдавнашното развитие по делото *BSH Hausgeräte*.

## 4. Признаване и изпълнение

С регламента се премахва необходимостта от декларация за изпълнимост (екзекватурата), за да бъде изпълнено чуждестранно съдебно решение — промяна, обоснована с взаимното доверие в правораздаването между държавите членки. Новата система работи доста добре на практика и има положителен ефект върху намаляването на разходите и натовареността на съдилищата[43]. Съществуват някои национални различия, свързани най-вече с тълкуването на основанията за отказ, но това не засяга цялостното добро функциониране на системата за признаване и изпълнение. През годините Съдът е тълкувал тези основания за отказ по последователен начин и малкото дела, заведени съгласно регламента, не променят това положение. Като цяло, въпреки че не са докладвани конкретни проблеми, свързани с (новата) система за признаване и изпълнение, редица технически въпроси може да изискват допълнително обмисляне при евентуален бъдещ процес на преразглеждане.

---

[42] Въпросите, поставени от шведския съд, се отнасят до тълкуването и приложното поле на член 24, точка 4 от регламента по спор за нарушение на патент, в който ответникът твърди, че въпросните патенти са недействителни в държавите, в които са заявени или регистрирани.

[43] Всъщност, въпреки че проучването потвърждава тези констатации в много държави членки, някои респонденти са изтъкнали и по-ограничено въздействие, дължащо се главно на запазването на основанията за отказ.

*Прилагане на основанията за отказ*

В член 45 от регламента са изброени редица основания, които могат да доведат до отказ на признаване и изпълнение. Тези основания варират от нарушаване на обществения ред в сезираната държава членка, до надлежно връчване на процесуални документи на ответника, който не е успял да предяви иск за оспорване, и несъвместимост с други съдебни решения.

Понятието „обществен ред“ е било предмет на многократни преюдициални запитвания до Съда. Макар Съдът да оставя тълкуването на това понятие на националните съдилища, той може да преразгледа границите на това прилагане (решение по делото *Diageo Brands*, C-681/13). Например в решението по делото *H Limited* (C-568/20) Съдът отново повтаря установената съдебна практика, че клаузата, свързана с обществения ред, следва да се тълкува стеснително и към нея може да се прибегне „само в хипотезата, в която признаването на съдебното решение, постановено в тази държава членка, би представлявало явно нарушение на правна норма, която се счита за съществена в правния ред на сезираната държава членка, или на право, признато като основно в този правен ред“. В по-скорошно дело (*Real Madrid Club de Fútbol* (C-633/22) Съдът е счел, че явното нарушение на основно право, предвидено в Хартата на основните права на ЕС, може да представлява нарушение на обществения ред, което оправдава отказа на изпълнение. Същевременно в същото решение Съдът признава, че принципът на взаимното доверие изисква от всички държави членки да се грижат за това другите държави членки да спазват правото на ЕС, и по-специално основните права, залегнали в него.

На национално равнище основанието, свързано с обществения ред, рядко се използва, за да се откаже признаване и изпълнение, а когато се използва, то рядко води до успех[44]. Това показва, че като цяло националните съдилища следват съдебната практика на Съда и прилагат ограничително тълкуване на това понятие.

В член 45, параграф 1, букви в) и г) се съдържат две основания за отказ, които се отнасят до съдебно решение, противоречащо на съдебно решение между същите страни в сезираната държава членка (буква в), или до по-ранно съдебно решение, постановено в друга държава членка или в трета държава между същите страни и по същия предмет (буква г). В решението по делото *London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance* (C-700/20) Съдът повдига въпроси относно значението на спазването на правилата за висящ процес (*lis pendens*) по членове 29—30 в контекста на позоваването на основанието за отказ, свързано с противоречащи си съдебни решения[45].

На практика, с изключение на случаите, когато съдът по произход има изключителна компетентност, регламентът не съдържа никакъв механизъм за контрол на правилата за висящ процес (*lis pendens*), приложими по силата на членове 29—30[46]. За разлика от тези разпоредби, които дават предимство на първия сезиран съд, член 45, параграф 1, буква г) дава предимство на по-ранното съдебно решение, дори когато производството е

[44] Проектът JUDGTRUST показва, че това основание за отказ се използва рядко в някои държави членки (Естония, Франция, Италия, Нидерландия). Дори в онези държави, в които то се използва по-често, съдилищата рядко го прилагат, за да откажат признаване и изпълнение (България, Полша).

[45] Разглежданият случай е свързан с конкретната ситуация, при която решението на втория сезиран съд е съдебно решение, възпроизвеждащо текста на арбитражно решение.

[46] Това става ясно в решението по делото *Liberato*, което е произнесено от Съда през 2019 г. на основание на Регламент Брюксел I. В това решение Съдът заявява, че дори когато е нарушено правилото за висящ процес, съдилищата в държавата членка на първия сезиран съд не могат да откажат признаване единствено поради тази причина. Също така такова нарушение не е в явно противоречие с обществения ред в държавата членка, в която се иска признаване.

започнало след производството, което е довело до съдебното решение, което трябва да бъде признато и изпълнено. От друга страна, член 45, параграф 1, буква в) не съдържа изискване за срок, но приложното му поле е по-широко от това на правилата за висящ процес (*lis pendens*).

В резултат на това, въпреки че основанието за отказ, свързано с обществения ред, не изглежда да създава практически трудности, при евентуално бъдещо преразглеждане на регламента би могла да се проучи допълнително съгласуваността между член 45, параграф 1, букви в) и г) и правилата за висящ процес (*lis pendens*).

## 5. Връзка с други инструменти (членове 67—74)

Регламентът не е променил съществено правилата, уреждащи връзката му с други инструменти на ЕС или международни инструменти, освен новите текстове в членове 71а—71г, целящи да позволят прилагането на т.нар. „патентен пакет“, и изясняването на връзката между регламента и Конвенцията от Лугано[47], Конвенцията от Ню Йорк[48] и двустранни конвенции и споразумения между трета държава и държава членка, сключени преди 1 март 2002 г., в член 73.

Прилагането на тези правила в държавите членки е много разнородно. Тъй като Единният патентен съд започна да функционира едва на 1 юни 2023 г., членове 71а—71г все още не са повлияли на съдебната практика в нито една от държавите членки или в правораздаването на равнището на ЕС. За разлика от това в повечето държави членки се наблюдава широко прилагане на член 71 от националните съдилища. Списъкът на международните конвенции, които са довели до прилагането на член 71 в различните държави членки, е доста широк, като най-често се споменават CMR[49] и други конвенции в областта на транспорта.

В решението си по делото *TNT Express Netherland* (C-533/08) Съдът постановява, че разпоредбата на Регламент Брюксел I, която е идентична с настоящия член 71, има за цел да координира регламента със специализираните международни конвенции. Освен това Съдът уточнява, че подобна координация трябва да се осъществява, без да се нарушават основните принципи, залегнали в регламента, а именно свободното движение на съдебни решения по граждански и търговски дела, предвидимостта на компетентността, доброто правораздаване, свеждането до минимум на риска от успоредни производства и взаимното доверие в правораздаването в Европейския съюз. В това решение Съдът установява така наречения „тест по делото *TNT*“, който националните съдилища се очаква да прилагат в ситуации, в които се прилагат норми на регламента и норми на специализирана конвенция, попадащи в обхвата на член 71 от същия регламент, за да се гарантира, че нормите на специализираните конвенции се прилагат само когато не засягат отрицателно основните принципи, залегнали в основата на уредбата на Брюкселската конвенция. Съдът на ЕС многократно е потвърждавал тези принципи, последно в решението по делото *Gjensidige* (C-90/22).

Преюдициалното запитване, отправено от Литовския върховен съд по делото *Gjensidige* (C-90/22), илюстрира добре трудностите, с които се сблъскват националните съдилища при прилагането на член 71 от регламента. Тези трудности се дължат главно на

[47] Конвенция от 30 октомври 2007 г. относно компетентността и признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 339, 21.12.2007 г., стр. 1).

[48] Конвенция за признаване и изпълнение на чуждестранни арбитражни решения, приета на 10 юни 1958 г., влязла в сила на 7 юни 1959 г., 330 UNTS 38 (Конвенция от Ню Йорк).

[49] Конвенцията за договора за международен автомобилен превоз на стоки (CMR), подписана в Женева на 19 май 1956 г., изменена с протокола, подписан в Женева на 5 юли 1978 г.

неяснотата на теста по делото *TNT* и се разглеждат като застрашаващи еднаквото прилагане на член 71 в държавите членки, особено след като други държави членки съобщават за подобни предизвикателства.

В заключение, като цяло разпоредбите на регламента, уреждащи връзката между регламента и други инструменти на ЕС и международни конвенции, когато такива се прилагат, изглеждат добре функциониращи и внасят необходимата яснота относно мястото на регламента в системата от инструменти на ЕС и международни инструменти, които също така уреждат въпроси, свързани с международната компетентност или признаването и изпълнението на съдебни решения. Независимо от това при бъдещо преразглеждане би могла да се проучи възможността за допълнително изясняване на разпоредбата на член 71 в светлината на тълкуванията, предоставени от Съда на ЕС.

## 6. Хоризонтални въпроси

### 6.1. Колективна защита

Регламентът не предвижда специфични правила, приложими към масовите искове, обикновено искове, при които група ищци търсят обезщетение от един или няколко ответници, наричани колективни искове, както е определено в Препоръката на Европейската комисия от 2013 г.[50] Представителните искове за защита на колективните интереси на потребителите, както е посочено в Директива (ЕС) 2020/1828 относно представителни искове за защита[51], попадат в обхвата на определението за колективен иск, съдържащо се в последната препоръка. Повдигнати бяха редица въпроси относно това дали изпълнението на обичайните правила за компетентност по дела, свързани с непозволено увреждане или потребителски договори, са целесъобразни с оглед на ефективното разглеждане на колективни искове за защита.

Съдът на ЕС е разглеждал този вид дела няколко пъти: в решението по делото *Henkel* (C-167/00) Съдът стига до заключението, че член 5, параграф 3 от Брюкселската конвенция (член 7, параграф 2 от регламента) се прилага към искове, предявени от организация, представляваща интересите на потребителите. Съдът обаче също така счита, че специалната защита, предоставена на индивидуалните потребители в раздел 4 от регламента, не се прилага за такива организации. В решението по делото *Schrems* (C-498/16) Съдът е постановил, че когато исковете са били прехвърлени на ищеца потребител от други потребители с местоживеене в същата държава членка или другаде (в друга държава членка или дори извън ЕС), ищецът не може да се позове на компетентност по местоживеенето си за тези прехвърлени искове въз основа на член 18 от регламента.

В две други решения по дела за колективна защита Съдът предоставя допълнителни разяснения относно прилагането на член 7, точка 2 в такива ситуации, а именно, че мястото на настъпване на вредоносното събитие трябва да се оценява за всеки иск, независимо от последващо прехвърляне или консолидиране (*CDC Hydrogen Peroxide SA,* C-352/13), или че мястото на настъпване на вредата в случай на превозни средства, оборудвани с манипулиран софтуер, е в държавата членка, в която са закупени

[50] Вж. Препоръка на Комисията от 11 юни 2013 г. за общи принципи на механизмите за колективни искове за преустановяване на нарушения и колективни искове за обезщетение в държавите членки, свързани с нарушения на правата, предоставени съгласно правото на Европейския съюз (2013/396/ЕС) (ОВ L 201, 26.7.2013 г.).

[51] Директива (ЕС) 2020/1828 на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2020 г. относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО (текст от значение за ЕИП) (ОВ L 409, 4.12.2020 г., стр. 1).

дефектните стоки (*VKI/Volkswagen,* C-343/19). Въпросът за тълкуването на член 7, точка 2 в този контекст възникна и в едно неотдавнашно дело, което все още беше висящо по време на финализирането на настоящия доклад (*Stichting Right to Consumer Justice/Apple*, C-34/32). По това дело Съдът е сезиран с няколко въпроса относно тълкуването на мястото на настъпване на вредоносното събитие или на мястото на настъпване на вредите в контекста на иск за обезщетение за твърдяно нарушение на правото на ЕС в областта на конкуренцията от страна на онлайн платформа, която по принцип е достъпна в целия свят. В своето заключение от 27 март 2025 г. генералният адвокат Sánchez-Bordona стига до заключението, че и за двете места ключов критерий на привързване е местоживеенето на потребителя. Важно е да се отбележи, че генералният адвокат счита, че член 7, точка 2 не следва да се тълкува различно, ако искът е предявен от субект, който съгласно националното право има право да предявява представителни искове. И накрая, генералният адвокат счита, че национална процесуална норма, която позволява на съда да съединява сходни искове, висящи в една и съща държава членка, е съвместима с член 7, точка 2.

Въпросите, повдигнати по тези дела, бяха свързани с компетентността на съдилищата, а именно трудното понастоящем прилагане на член 7, точка 2 при колективни искове поради невъзможността за обединяване на производствата в един съд или липсата на възможност за обединяване на производствата по местоживеене на един от ищците (*forum actoris*) при колективни искове на потребители, когато потребителите имат местоживеене в една и съща държава членка или в различни държави членки[52].

Изглежда, че регламентът може да създаде ненужни тежести за ищците по колективни искове за обезщетение, тъй като в повечето случаи те ще трябва да се обърнат към повече от един съд, за да водят съдебни дела. Това от своя страна може да доведе до несъвместими решения. Макар че правилото за свързаните искове в член 30 от регламента може да даде решение на тази ситуация, ищците все още трябва да подават искови молби в различни съдилища преди евентуалното им обединяване в съда, който е сезиран първи. Това създава допълнителна тежест за ищците, особено ако те са по-слаби страни.

В резултат на това при евентуално бъдещо преразглеждане на регламента този въпрос би могъл да се проучи допълнително, и по-специално дали с регламента се урежда по удовлетворяващ начин компетентността по колективни (потребителски) искове.

### 6.2. Отражението на цифровизацията върху регламента

Цифровата трансформация започна много преди приемането на регламента, но се ускори по безпрецедентен начин, също и с оглед на кризата, свързана с COVID-19. Настъпи безпрецедентна промяна на търговските дейности от осъществявани предимно офлайн към осъществявани онлайн, включително използването на социални медии, интелигентни устройства, криптовалути и блокчейн технологии, както и рязкото нарастване на търсенето на работа от разстояние и работа в платформи, което ускори цифровата трансформация на работните места в Европейския съюз и извън него. В същото време кризата, свързана с COVID-19, подчерта значението на цифровизацията на съдебните процедури за осигуряването на достъп до правосъдие.

#### *6.2.1. Цифровизация на „съдържанието“*

Умножаването на „цифровите“ отношения, които по своята същност са атериториални, и все по-широкото използване на цифрови технологии, които са повсеместни по своя

[52] Проучването установи същия проблем, свързан с твърде ограничените възможности за обединяване на дела.

характер, изненадващо поставиха множество предизвикателства пред прилагането на регламента, който установява правила за компетентност, традиционно основани на географски критерии на привързване.

Случаите на сезиране на Съда на ЕС с искане на насоки относно прилагането на регламента по отношение на „цифровото съдържание“ илюстрират добре тези основни предизвикателства. Националните съдилища срещат трудности при определянето на това дали споразумението за пророгация на компетентност е валидно сключено онлайн (*Tilman*, C-358/21), при определянето на мястото на изпълнение във връзка с доставката на цифрови стоки или предоставянето на онлайн услуги (*VariusSystems*, C-526/23), когато вредата е причинена от приложение, което може да бъде изтеглено в целия свят (*Apple*, C-34/24), като това са само няколко примера.

Очакваното нарастване на използването на блокчейн технологиите, засилената цифровизация на създаването на дружества, внедряването на изкуствен интелект в множество сектори и създаването на метавселени със сигурност ще поставят и нови въпроси и предизвикателства. Например псевдонимизацията (или анонимизацията) на страните, участващи в сделките, или често неизвестният брой участници в блокчейн мрежата могат да създадат трудности при прилагането на основното правило за местоживеенето на ответника.

Засега обаче трудностите, с които се сблъскват националните съдилища при прилагането на регламента в цифров контекст, не се различават толкова много от тези, които възникват в „нецифров“ контекст. Например броят на преюдициалните запитвания, в които се търсят насоки относно определянето на мястото на изпълнение на онлайн договор за целите на член 7 от регламента, не е по-голям от този, отнасящ се до офлайн договори. Освен това, както и при прилагането на регламента в нецифровата област, Съдът на ЕС е предоставил полезни насоки за прилагането на правилата на регламента към цифровото съдържание.

В заключение, на този етап нито въпросите, отнесени към Съда на ЕС, нито решенията на последния, нито оскъдните данни, събрани на национално равнище[53], позволяват да се направят категорични заключения относно пригодността на действащите правила на регламента във все по-разпространената цифрова среда.

*6.2.2. Цифровизация на съдебните процедури*

Що се отнася до цифровизацията на съдебните процедури, Комисията работи активно по цифровизацията на правосъдните системи, като обръща специално внимание на цифровото трансгранично сътрудничество по граждански и търговски дела, за да се осигури непрекъснат достъп до правосъдие и безпрепятствено и ефикасно съдебно сътрудничество, както и да се намалят процесуалните забавяния, административната тежест и разходите. Усилията, които в края на 2023 г. завършиха с приемането на пакета за цифровизацията[54], доведоха до промяна на канала за комуникация на компетентните

[53] Събирането на данни за въздействието на цифровизацията на съдържанието върху прилагането на регламента, извършено като част от проучването, даде пренебрежими резултати на равнището на Съюза и на национално равнище. Не е ясно дали това се обяснява с липсата на информация за такива дела или с липсата на съдебни дела.

[54] Регламент (ЕС) 2023/2844 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 година относно цифровизацията на съдебното сътрудничество и на достъпа до правосъдие по трансгранични гражданскоправни, търговскоправни и наказателноправни въпроси и за изменение на определени актове в областта на съдебното сътрудничество и Директива (ЕС) 2023/2843 на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2023 година за изменение на директиви 2011/99/ЕС и 2014/41/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, Директива 2003/8/ЕО на Съвета и рамкови решения 2002/584/ПВР,

съдебни органи за 24 правни акта (сред които и регламентът) на цифров и до създаването на канал за цифрова комуникация (европейска точка за електронен достъп (ЕЕАР) между физически или юридически лица и компетентните органи за определени ограничени случаи на комуникация по граждански и търговски дела, включително производствата по признаване, декларация за изпълнимост или отказ на признаване и процедурите, свързани с издаването, поправянето и оттеглянето на удостоверение съгласно регламента. Тези усилия вървят ръка за ръка с увеличените национални усилия на държавите членки в тази област, както е отразено в годишното информационно табло на ЕС в областта на правосъдието[55] и в Европейската стратегия за електронното правосъдие за периода 2024—2028 г. на Съвета[56].

За да се постигнат целите на пакета за цифровизацията, Комисията е задължена да приеме редица актове за изпълнение. По отношение на регламента актът за изпълнение трябва да бъде приет до 17 януари 2029 г. и ще се отнася главно до създаването на децентрализирана информационна система за комуникация между компетентните съдебни органи и интегрирането на европейската точка за електронен достъп за няколко процеса на комуникация, като например производствата за отказ на признаване съгласно член 45 от регламента, както и процедурите, свързани с издаването, поправянето и оттеглянето на удостоверения. След влизането им в сила им тези нови правила ще започнат да се прилагат в държавите членки до началото на 2031 г. и ще опростят и ускорят процедурите по граждански и търговски дела с трансгранични последици.

В допълнение към цифровизирането на съществуващите процедури чрез смяна на комуникационния канал посредством пакета за цифровизацията, при бъдещо преразглеждане на регламента биха могли да се проучат и допълнителни пътища за модернизиране на функционирането на регламента. При подобно осъвременяване на регламента биха могли да се вземат предвид ползите от цифровизацията и да се обмисли съкращаване на различни срокове или подобряване на комуникацията между съдилищата, например в случай на успоредни производства. Може да се проучи и възможността за пълна цифровизация на съдебните процедури в случаите, в които се прилага регламентът.

В заключение, на този етап Комисията не разполага с достатъчно данни, които да показват, че правилата на регламента относно международната компетентност не са подходящи за цифрови сценарии и сделки, но развитието следва да продължи да се следи отблизо. За разлика от това при преразглеждане на регламента биха могли да се проучат възможните пътища за ревизиране и опростяване на процедурите по регламента като част от цифровата реформа на системата на гражданското правосъдие, подтикната от пакета за цифровизацията.

## 7. Заключителни бележки

През повече от десетте години на прилагане регламентът функционираше добре и като цяло постигна основните си цели — да подобри правната сигурност по отношение на

2003/577/ПВР, 2005/214/ПВР, 2006/783/ПВР, 2008/909/ПВР, 2008/947/ПВР, 2009/829/ПВР и 2009/948/ПВР на Съвета по отношение на цифровизацията на съдебното сътрудничество.

[55] Съобщение от 20 март 2024 г. на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейската централна банка, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите (COM (2023) 309 final): Информационно табло на ЕС в областта на правосъдието за 2023 г.

[56] https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15509-2023-INIT/bg/pdf

съдилищата, компетентни по трансгранични спорове, и да опрости механизма за признаване и изпълнение на съдебни решения.

Въпреки това в област, която не беше напълно разгледана в преработения регламент, а именно **разширяването на обхвата на правилата за компетентност, така че да включат ответници, които нямат местоживеене в дадена държава членка**, е необходим допълнителен анализ, за да се реши дали такова разширяване следва да бъде предмет на законодателна намеса.

Освен това може да се помисли за допълнително изясняване или опростяване на редица понятия, за да се подобри прилагането им на практика. Такъв е случаят с няколко разпоредби, свързани с обхвата на прилагане, като например **изключването на арбитража**, както и понятието за „**съд или правораздавателен орган**“, или тази във връзка с **временните, включително обезпечителни мерки.**

По същия начин може да се проучи възможността за допълнително опростяване и повишаване на ефективността на разпоредбите относно компетентността, по-специално тези в **член 7, точки 1 и 2**, както и тези, свързани с потребителските договори. Подобен размисъл би могъл да разгледа въпроса дали **правилата относно признаването и изпълнението** могат да бъдат допълнително рационализирани и опростени.

Необходим е и допълнителен анализ, за да се реши дали необходимите процедурни инструменти за покриване на някои видове искове, като например тези, които обикновено се наричат **колективни искове**, могат да бъдат допълнително подобрени чрез законодателна намеса.

И накрая, биха могли да се проучат възможността за **подобряване на координацията между регламента и международните инструменти** и **начините за осъвременяване и опростяване на процедурите** по регламента като част от **цифровата реформа на системите за гражданско правосъдие**.

Поради това Комисията **ще предприеме официално преразглеждане** на регламента с цел да обмисли и потенциално да изготви предложение за изменение или преработване на регламента в съответствие с правилата на за по-добро регулиране, в случай че в резултат на това преразглеждане се стигне до заключението, че промени са необходими и целесъобразни.